

Централізована бібліотечна система для дітей м. Львова
Відділ інновацій, маркетингу і перспективних технологій

«Разом у безпечному світі»

*Пам'ятка
до Року ООН в Україні*

United Nations
Nations Unies
Naciones Unidas

联合国

الأمم المتحدة

Львів - 2010

Шановні читачі!

*Пропонуємо вашій увазі
коротку інформацію та перелік літератури,
присвячений Організації Об'єднаних Націй,
яку ви можете знайти у фондах
Центральної бібліотеки для дітей та юнацтва
м. Львова.*

Необхідність створення **Організації Об'єднаних Націй** була зумовлена багато в чому малою ефективністю Ліги націй та неспроможністю останньої запобігти II Світовій війні, не дати локальним військовим сутичкам й міждержавним протиріччям перерости у військове страхіття глобального масштабу.

Назва - «**Об'єднані Нації**» (англ. United Nations) запропонована президентом США Франкліном Рузвельтом та вперше задекларована у Декларації Об'єднаних Націй, укладеній 1 січня 1942 р. Згідно з цією декларацією 26 держав зобов'язалися вести спільну боротьбу проти їх противників у II Світовій війні. Остаточний текст Статуту ООН був прийнятий шляхом всезагальної беззаперечної згоди на конференції у Сан-Франциско (США) та підписаний 50-ма державами. Статут вступив в дію **24 жовтня 1945 р.** і відтоді день 24 жовтня святкується у світі як День Організації Об'єднаних Націй. У 1991 р. Україна стала однією з держав-засновниць ООН, що було визнанням внеску українського народу у перемогу над фашизмом та зміцнення миру у всьому світі.

Прапор ООН

Будівля ООН в Женеві

Головна зала ООН в Женеві

Штаб-квартира в Нью-Йорку

Статут ООН містить інформацію про завдання організації, схвалені державами-учасницями при її підписанні, а саме:

- підтримувати міжнародний мир і безпеку, з цією метою приймати ефективні колективні заходи для попередження і усунення загрози миру, придушення актів агресії та інших порушень миру і проводити мирними засобами, в узгодженні з принципами справедливості і міжнародного права, залагодження і вирішення міжнародних спорів чи ситуацій, що можуть спричинити порушення миру;
- розвивати дружні відносини між націями на основі поваги, принципів рівноправ'я і самоідентичності народів, а також зміцнення всезагального миру;

- здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні міжнародних проблем економіки, соціального, гуманітарного характеру і в заохоченні та розвитку поваги до прав людини і основних свобод без розрізнення раси, статі, мови і релігії;
- бути центром для узгодження дій націй і досягнення їх спільних цілей.

Статутом ООН визначено **6 головних органів Організації Об'єднаних Націй:**

▪ **Генеральна Асамблея**

Займає центральне місце в якості головного нарадчого, директивного і представницького органу. Генеральна Асамблея розглядає принципи співпраці в галузі забезпечення міжнародного миру та безпеки; вибирає непостійних членів Ради Безпеки ООН, членів Економічної і Соціальної Ради; за рекомендацією Ради Безпеки призначає Генерального Секретаря ООН; спільно з Радою Безпеки вибирає членів Міжнародного Суду ООН; координує міжнародне співробітництво в економічній, соціальній, культурній і гуманітарній сферах; здійснює інші повноваження, передбачені Уставом ООН. Генеральна Асамблея працює в сесійному порядку. Вона проводить регулярні, спеціальні і надзвичайні спеціальні сесії. Щорічна чергова сесія відкривається третього вівторка вересня і проходить під

керівництвом Голови Генеральної Асамблеї. Зараз Генеральну Асамблею очолює Алі Тремкі. В своєму складі вона налічує 6 комітетів, Генеральний комітет і Комітет контролю за повноваженнями.

Зала Генеральної Асамблеї

▪ **Рада Безпеки**

Несе головну відповідальність за підтримку міжнародного миру і безпеки, її рішення зобов'язані виконувати усі члени ООН. Рада Безпеки складається з 15 членів: 5 постійних та 10 непостійних. Постійні члени (Російська Федерація, США, Великобританія, Франція, Китай) володіють правом вето.

Зала Ради Безпеки

▪ Економічна і Соціальна Рада

Здійснює функції ООН в сфері економічної і соціальної співпраці. Складається з 6 регіональних комісій:

- Європейська економічна комісія (ЄЕК)
- Економічна і соціальна комісія для Азії та Тихого океану (ЕСКАТО)
- Економічна і соціальна комісія для Західної Азії
- Економічна комісія для Африки (ЕКА)
- Економічна комісія для Латинської Америки і Карибського басейну (ЕКАЛАК)

▪ Опікунська Рада

Рада з опіки призупинила свою діяльність 1994 року після того, як остання підопічна територія ООН, Палау здобула незалежність. Резолюцією Рада внесла в свої правила поправки, що передбачали відміну проведення щорічних засідань і погодилась скликати засідання за необхідності.

Зала засідань Ради з опіки

▪ Міжнародний Суд

Є головним судовим органом ООН. Суд складається з 15 незалежних суддів, які діють від власного імені і не представляють інтересів жодної з країн. Вони не можуть займатися іншими видами професійної діяльності і виконують основні завдання Міжнародного Суду. При виконанні службових обов'язків члени Суду користуються дипломатичними привілеями та імунітетами. Стороною справи Суду може бути тільки держава, юридичні та фізичні особи звертатися до Суду не в праві.

▪ Секретаріат

Це міжнародний персонал, який працює в установах по усьому світі і виконує різноманітну щоденну роботу Організації. Він обслуговує головні органи Організації Об'єднаних Націй і втілює прийняті ними програми та політичні настанови. Підрозділи Секретаріату

знаходяться в Центральних установах ООН в Нью-Йорку та в інших місцях розташування штаб-квартир ООН, найбільшими з них є відділення в Женеві та Відні.

Секретаріат ООН забезпечує роботу органів ООН, здійснює публікацію та розповсюдження матеріалів ООН, зберігання архівів, виконує реєстрацію та видання міжнародних договорів держав-членів ООН. На чолі Секретаріату стоїть Генеральний секретар, який призначається Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Ради Безпеки терміном на 5 років з можливістю переобрання на наступний термін

Генсек ООН Пан Гі Мун

Окрім них «сім'я» ООН охоплює спеціалізовані установи, що працюють в різноманітних галузях – охорони здоров'я, сільського господарства, міжнародної авіації, метеорології та інших, програми і фонди ООН, що діють в області розвитку, надання гуманітарної допомоги і захисту прав дитини.

Згідно Уставу ООН, будь-який головний орган може створювати різноманітні допоміжні органи для виконання своїх обов'язків. Найвідоміші з них: Всесвітній банк, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВОЗ), Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ), Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (англ. United Nations Edukational, Scientific and Cultural Organization - UNESCO), Управління верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ).

Діяльність Організації Об'єднаних Націй насамперед полягає у прийнятті різноманітних офіційних документів та актів, що регламентують правила існування країн у світовій спільноті, це зокрема миротворча місія, захист прав людини, надання гуманітарної допомоги, контроль за зброєю та роззброєнням, діяльність, скерована на соціальний та економічний розвиток та інше. Саме Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 р. було проголошено Декларацію прав дитини.

Держави-члени ООН

На сьогоднішній день до ООН належить 192 країни.

Офіційні мови

Для організації роботи органів в системі ООН встановлені офіційні і робочі мови. Офіційними мовами видаються всі основні документи ООН, робочі мови використовуються при звітності та перекладі доповідей, які виголошені будь-якою з офіційних мов ООН.

Офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй є:

- англійська
- російська
- іспанська
- китайська
- арабська
- французька.

Якщо делегація здійснює доповідь на мові, яка не є офіційною, то повинна забезпечити усний і письмовий переклад виступу на одну з офіційних мов організації. Робочими вважаються всі офіційні мови, окрім арабської.

Бюджет

Розрахунок бюджету ООН – це процес, в якому беруть участь всі члени організації. Його пропонує на розгляд Головний секретар ООН після узгодження з органами організації і затверджується Генеральною Асамблеєю.

Розрахунок членських внесків

Розмір внеску залежить від платоспроможності держави, яка визначається на основі величини валового національного продукту, зовнішньої заборгованості та рівня доходу на особу.

За розміром внесків в бюджет ООН лідирують такі країни:

	США	22 %	598,2 млн. дол. США
	Японія	16,62 %	452 млн. дол. США
	Німеччина	8,57 %	233,2 млн. дол. США
	Великобританія	6,64 %	180,6 млн. дол. США
	Франція	6,30 %	171,3 млн. дол. США
	Італія	5,07 %	138,1 млн. дол. США
	Канада	2,97 %	80,9 млн. дол. США

	Іспанія	2,96 %	80,7 млн. дол. США
	КНДР	2,66 %	72,5 млн. дол. США
	Мексика	2,25 %	61,3 млн. дол. США

Офіційні документи

Декларації та конвенції

Конвенції ООН не є обов'язковими для прийняття учасниками організації. Та чи інша країна може ратифікувати ту чи іншу угоду, або не робити цього. Найбільш відомі конвенції і декларації ООН:

- Всесвітня декларація прав людини (1948)
- Конвенція з попередження і покарання злочину геноциду (1948)
- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966)
- Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968)
- Конвенція про права дитини (1989)
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (1992)
- Кіотський протокол (1997)
- Декларація тисячоліття (2000)

Декларації ООН побудовані у формі закликів і рекомендацій і не є по суті угодами.

Миротворча місія

Важливим інструментом підтримки миру й міжнародної безпеки є миротворчі операції ООН. Здійснення миротворчих операцій ООН може проявлятися через:

- розслідування інцидентів і проведення переговорів з конфліктуючими сторонами з метою їх примирення;
- перевірку дотримання домовленостей про припинення бойових дій;
- сприяння підтримки законності і правопорядку;
- надання гуманітарної допомоги;
- спостереження за ситуацією.

Гуманітарна допомога

Гуманітарні катастрофи можуть статись в будь-якому місці і в будь-який час. Якою б не була їх причина - потоп, посуха, землетрус чи військовий конфлікт, - вони завжди ведуть до загибелі людей, вимушеної міграції населення, втрати громадами можливості власними силами забезпечити своє існування і приносять величезні страждання. В країнах, які протягом довгого часу зазнають стихійних бід чи відновлюються після конфлікту, гуманітарна допомога все частіше розглядається як один з елементів спільних зусиль з забезпечення миру поруч з допомогою в області розвитку, політичної і фінансової допомоги. Організації системи ООН вживають заходів, прагнучи задовольнити цілий ряд гуманітарних потреб, в тому числі в галузі сільського господарства, координації і допоміжного обслуговування, відновлення економіки та інфраструктури, освіти і медицини, забезпечення потерпілих житлом і продуктами харчування, заходи, пов'язані з розмінуванням, захистом прав людини і забезпеченням верховенства права, захистом прав людини та загальної безпеки.

Цікаві факти

Нобелівська премія

ООН – лауреат Нобелівської премії миру 2001р. (премія «За вклад у створення більш організованого світу і зміцнення миру у всьому світі» присуджена спільно організації та її Генеральному секретарю Кофі Анану). Раніше, в 1988 році, Нобелівську премію миру отримали Миротворчі сили ООН.

Посли доброї волі

Діяльність ООН підтримують багато відомих людей. Послами доброї волі були Мати Тереза і принцеса Діана. Інтереси ООН представляють співаки Боно і Шакіра, Руслана і Ані Лорак, Тіна Кароль і Святослав Вакарчук; актори Анджеліна Джолі і Орландо Блум, Ніколь Кідман і Майкл Дуглас, Одрі Хепберн і Джекі Чан; спортсмени Ліонель Мессі і Девід Бекхем, Марія Шарапова і Лілія Подкопаєва. Серед них і «бог» світу моди Джорджо Армані.

Країни і міста

Половина населення нашої планети проживає в столицях. Про це свідчать дані Програми ООН з населених пунктів.

Найбільш стрімко столична урбанізація йде зараз в країнах Азії та Африки. У результаті, за прогнозами ООН, протягом найближчих 25 років населення столичних мегаполісів зростатиме в середньому на 1,7% на рік і до 2030 року досягне 4,9 мільярда - близько 60% від загального числа людей на планеті. Відтік населення з провінцій досягне піку в період з 2015 по 2020 рр.

Згідно даних ООН у 2000 р найбільш населеним містом світу був найбільший мегаполіс Азії місто Токіо. На той час у ньому проживало 26,4 млн. чоловік.

Республіка Молосія – це малесенька країна, з усіх боків оточена штатом Невада (США) і створена її мешканцями на основі статті Міжнародної угоди ООН з громадянських і політичних справ, в якій зазначено, що усі люди мають право на самовизначення.

Вароша — місто на Кіпрі, в минулому - до окупації турками, популярний курорт і туристичний осередок. Зараз це занедбане покинуте місто, оточене колючим дротом. Відвідувати його турки дозволяють лише персоналу ООН та фотографам-журналістам.

Згідно досліджень ООН Канада вчетверте за останні 5 років визнана найкомфортішою для проживання державою.

За даними ООН, перше місце за обсягом виробництва насіння з великим відривом займає Росія.

День народження Землі - всесвітній День Землі - відзначається 22 квітня. Ця дата увійшла в календар з 1971 року за ініціативою ООН.

Станом на сьогоднішній день ООН перша у світі міжнародна організація за кількістю країн-членів.

Література

Книги

1. Денисов, В. Н. Організація Об'єднаних Націй [Текст] / В. Н. Денисов // Юридична енциклопедія в 6 т. Т. 4. - К.: Українська енциклопедія, 2002. - С. 301-304
2. Маркус, В. Організація Об'єднаних Націй [Текст] / В. Маркус // Енциклопедія українознавства в 10 т. Т.5 / гол ред. В. Кубійович. - Львів: Молоде життя, 1996. - С. 1860-1862
3. Організація Об'єднаних Націй [Текст] // Світова історія ХХ століття: енциклопедичний путівник / ред. І. Підкови. - Львів: Літопис, 2008. - С. 590-591
4. Організація Об'єднаних Націй [Текст] // УСЕ: універсальний словник-енциклопедія. - К.: Видавництво Ірина, 1999. - С. 464

Статті з газет та журналів

1. Батюк, Л. Політична карта світу [Текст] / Л. Батюк // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2001. - №33. - С. 3, 10
2. Грицай, Т. Міжнародна Організація Об'єднаних Націй [Текст] / Т. Грицай // Історія та правознавство. - 2010. - №10. - С. 27-31
3. Дроняк, А. Сталий розвиток у світі та регіоні [Текст] : (конференція 10 клас) / А. Дроняк // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2010. - №6. - С. 3-7
4. Запата, Р. Структура миру [Текст] / Р. Запата // Кур'єр ЮНЕСКО. - 2000. - №2-3. - С. 44-45
5. Єльченко, В. Міжнародний мир та безпека. Український фактор [Текст] / В. Єльченко // Пік. - 2001. - №15. - С. 26-28
6. Коваль, О. Косово: рік по тому [Текст] / О. Коваль // Дзеркало тижня. - 2009. - 21 лютого. - С. 5
7. Конопацький, І. Україна втрачає статус миротворчої держави? [Текст] / І. Конопацький // Дзеркало тижня. - 2009. - 30 травня. - С. 4
8. Кульчицький, С. В. Український Крим [Текст] / С. В. Кульчицький // Історія та правознавство. - 2009. - №19-21. - С. 2-3
9. Купчишин, О. Острів незвиння [Текст] : [рішення Міжнародного суду щодо острова Тузла] / О. Купчишин // Україна молода. - 2009. - 4 лютого. - С. 6

10. Матвеев, В. Плоди співпраці з ЮНІСЕФ [Текст] / В. Матвеев // Справи сімейні. - 2005. - №12. - С. 3
11. Петринка, Л. Урок на тему «Міжнародні організації. ООН: минуле, сучасне, майбутнє». 10 клас. [Текст] : [хід уроку] / Л. Петринка // Географія та основи економіки в школі. – 2009. - №10. – С.21-25
12. Розпочата регіональна програма з інтеграції біженців [Текст] // Євробюлетень. - 2009. - №5. - С. 13
13. Савченко, М. Об'єднані нації – об'єднаний світ. [Текст] : (міжнародні організації системи ООН, участь у них України) / М. Савченко // Історія України. – 2005. - №41. – С. 8-11
14. Савченко, М. Організації Об'єднаних Націй - 60 років (1945-2005) [Текст] / М. Савченко // Історія України. - 2005. - №39. - С. 5-11
15. Ткаченко, М. І. Інтеграційні процеси в Європі в 50-90 рр., участь у них України. Становлення та розвиток європейської системи безпеки і співробітництва [Текст] : [хід уроку] / М. Ткаченко // Історія та правознавство. - 2010. - №14. - С. 22-26
16. Соколовський, Б. Україна заслужила місце у Раді Безпеки ООН [Текст] : [деякі зауваги щодо співпраці України та ООН] : розмова з відомим політологом та експертом з міжнародних відносин / записала Ірина Фаріон // Високий замок. - 2009. - 29 вересня. - С. 4
17. Черняков, В. А. Дещо з історії заповідної справи [Текст] : [діяльність ООН з охорони природного середовища] / В. А. Черняков // Країна знань. - 2010. - №5. - С. 14-18
18. Шаров, І. Правда людини в Україні [Текст] / І. Шаров // Урядовий кур'єр. - 2008. - 11 грудня. - С. 6
19. Швед, Б. ООН дає Україні 76 місце [Текст] / Б. Швед // Львівська газета. - 2007. - 30 листопада. - С. 3
20. Шиманський, О. Барак, Маммарі Махмуд [Текст] / О. Шиманський // Україна молода. - 2009. - 25 вересня. - С. 7
21. Шиманський, О. Як людству не розділити долю динозаврів [Текст] : (у Копенгагені відкрилася конференція ООН з кліматичних змін) / О. Шиманський // Україна молода. - 2009. - 8 грудня. - С. 7
22. Шипко, А. Молодь проти глобального потепління [Текст] : [міжнародні конференції з питань екології] / А. Шипко // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2010. - №6. - С. 23-24

Вебліографія

1. Категорія: ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/> . – Мова: українська
2. Країни-члени ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/.../>. – Мова: українська
3. Миротворчі сили ООН (миротворчий контингент ООН) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/>. – Мова: українська
4. ООН: Ситуація зі СНІДом в Україні гірша, ніж в Африці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.for-ua.com/ukraine/2010/07/14/195704.html>. – Мова: українська
5. Попри рішення суду ООН, позиція України щодо Косово нейтральна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.video.i.ua/channel/45/204256/>. – Мова: українська
6. Постійне представництво України при ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/uno>. – Мова: українська
7. Представництва ООН в Україні окреслили подальші напрямки співпраці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-371634.html>
8. Програма розвитку ООН (ПРООН) - організація при ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org/.../>. – Мова: українська
9. Україна і ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uareferat.com/ukr/details/7688/>. – Мова: українська
10. Україна і ООН, Міжнародні відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/...vidnos/5261-1.html>. – Мова: українська
11. UNICEF [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unicef.org.ua/>. – Мова: українська

12. Участь України в миротворчих операціях ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.brama.com/.../001114un_mission.html. – Мова: українська

13. Яценко, А. В. 208 членство України в ООН [Електронний ресурс] / А. В. Яценко. – Режим доступу:

<http://www.s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v5/v5pp208-210.pdf> -. – Мова: українська

Для нотаток

Пам'ятка до Року ООН в Україні
для читачів старшої вікової категорії
та організаторів дитячого читання

Укладач: Комлева Н. І., бібліограф ЦБС для дітей м. Львова

Редактор: Мордовенко Е. О., пров. методист ВІМПТ
ЦБС для дітей м. Львова

